

Secese

1880/1890 – 1915

Art nouveau, Jugendstil, Sezession

- počátek v 80. letech 19. století
- myšlenky zformulovány v 80. letech 19. století, veřejně vyjádřeny v kresbách Aubreyho Berdsleye, v architektuře Victora Horty a v manifestu Henryho van de Velde *Déblaiement d'Art* (Čisté umění)
- 1895 založení galerie L'Art Nouveau v Paříži (obchod a ateliér Siegfrieda Binga) – název Art nouveau
- po 1895 rozšíření do Evropy a Severní Ameriky
- 1897 výstava v Bruselu
- 1898 výstava skupiny le Six v Paříži: „je nutné začlenit umění do současného života, přetvářet obyčejné věci, které nás obklopují, v umělecká díla“.
- vrchol na Světové výstavě v Paříži r. 1900, po 1900 celosvětový rozmach
- konec s příchodem 1. světové války
- všechny oblasti: architektura, malířství, sochařství, umělecké řemeslo, grafika
- hledání moderního tvarosloví
- typické znaky: organické tvary, křivka, linie

Základní charakteristika stylu

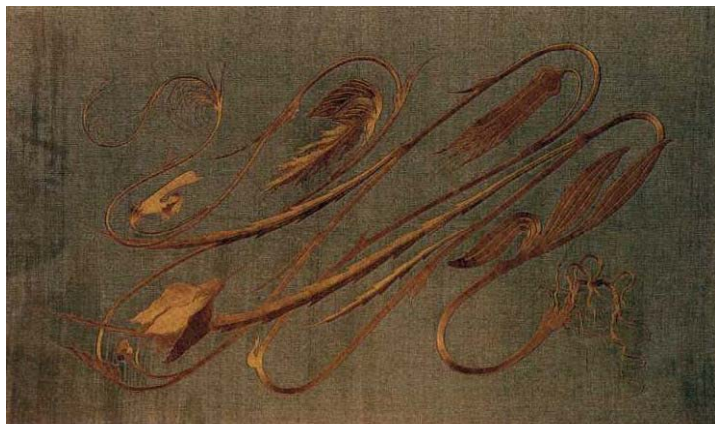
- první uvědomělý pokus o reformaci vizuální kultury podle modernistických myšlenek – reakce na technologické, ekonomické, politické změny, na industrializaci, růst měst, vynález automobilu, elektrické žárovky, psacího stroje
- zrodil se ve studiích, dílnách, ale zasáhl všechny oblasti: architektura, nábytek, šperky, plakáty, dózy
- styl elitářský i lidový, obdivovaný i nenáviděný
- styl ženský
- styl přepychový
- reakce na historizující slohy – úponky, tvary inspirované přírodou
- exotické materiály, zlacené kování, bohaté barvy, křivky, asymetrické linie

Inspirace

- **různé inspirační zdroje a jejich kombinace: lidové umění, Anglie, mimoevropské kultury, zejména Japonsko**
- **přírodní, historické a symbolické odkazy**
- **přírodní motivy: rostliny i zvířata, princip růstu, metamorfóza, ženské tělo**
- **záměr vytvořit kompletní umělecké dílo Gesamtkunstwerk, návrhy exteriérů i interiérů, koncipování celých interiérů**

Francie

**Pařížský vchod,
motiv
rozpleteného biče**

Jídelna
Eugène Vallin, 1903
Musée de l'École de Nancy

Nancy

- **1901 založení Alliance Provinciale des Industries d'Art (později École de Nancy)**
- **středisko výroby secesního nábytku: Émil Gallé (1846–1904) a Louise Majorelle (1859–1926)**
- **vliv francouzského nábytku 18. století: dýha, marketerie, zlacené reliéfy**
- **proklamovaný cíl: „sloučení logiky a podstaty života“ – krásu je třeba hledat ve vhodném uplatnění principu přírodního růstu; hlavní motivy: květiny, hmyz – vážky**
- **Gallého inovace : používání vyřezávaných intarzií, velká škála dřeva na marketerie**
- **marketerie navrhovali pro Gallého i Majorella i Victor Prouvé (1858–1943) a Louis Hestaux**
- **Eugéne Vallin (1856–1922) a Emile André (1871–1933): nábytek z jednoduchého dřeva, vliv organické abstraktní belgické secese**

Postel

Emil Gallé, 1904

palisandr, ebenové dřevo, perleť, Musée de l'École de Nancy,

Psací stůl

Louis Majorelle, 1903

mahagon, bronz, měď, Musée d'Orsay, Paříž

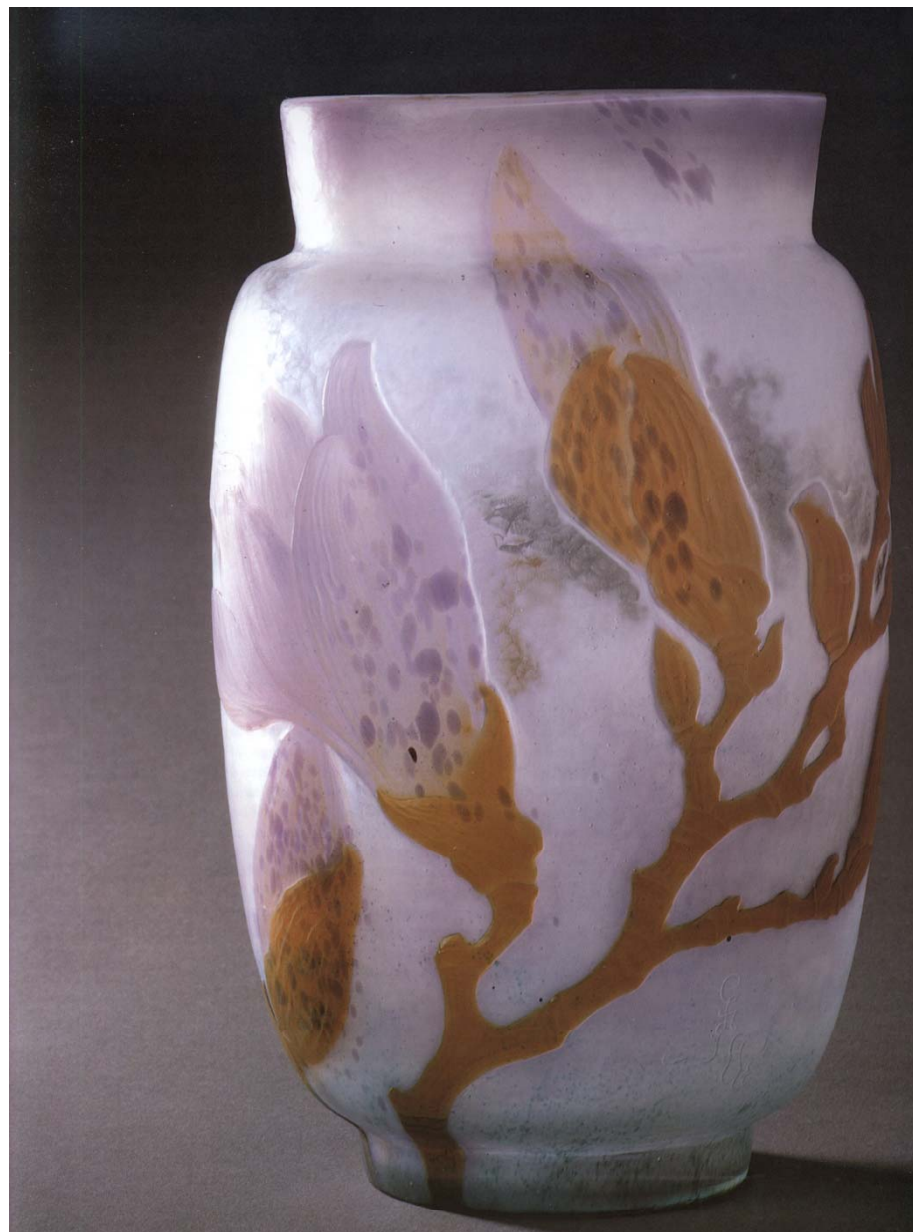
Emil Gallé (1846–1904)

- **syn majitele továrny na výrobu skla a fajánse v Nancy, továrnu převzal 1874**
- **studoval také botaniku a kreslení – časté jsou květinové formy, organické tvary, vážky, symbolika včetně veršů Stéphana Mallarmé a Charlese Baudelaira – tzv. mluvící vázy**
- **1901 pomáhal se založením školy v Nancy, vzdělával žáky v teorii symbolů**
- **Pro jeho továrnu je typické tzv. „kamejové“ sklo – stará římská technika spojování dvou vrstev skla různých barev, do horní se vrývá dekor. Gallé užíval pěti barev, které splývají a vytvářejí iluzi stínu.**
- **1890 zaměstnával přes 300 zaměstnanců. Po jeho smrti 1904 řídila továrnu vdova a přítel Victor Prouvé, 1936 byla uzavřena**

Váza Magnólie

Emil Gallé, 1901

sklo, řezba typu
kamejí

Paříž

- **obnova francouzské řemeslné tradice – rokokem inspirovaný nábytek**
- **1895 Siegfried zv. Samuel Bing – nový obchod. Spolupráce s řadou návrhářů: Georges de Feure, Edward Collona, Eugéne Gaillard ad.**
- **E. Gaillard navrhl ložnici a jídelnu pro Bingův pavilon – dřevo vytvaroval do forem napodobujících stvoly; exotická dřeva – mahagon, amarant, růžové dřevo, tmavý ořech**
- **Hector Guimard: metro, podle linií název Le Style Métro, impozantní, architektonický nábytek**

Pařížské metro

Hector Guimard,
1900–1901

Paříž, stanice Porte
Dauphine

Nástrovní svítidlo

Hector Guimard,
Paříž, 1909

bronz, zlacený,
cizelovaný, barevné
sklo, skleněné perly a
trubice, měď a mosaz
Musée d'Orsay, Paříž

Brož Polibek
René Lalique, 1904–1906
stříbro, sklo, Musée d' Arts Décoratifs, Paříž

Šperk

**René Lalique,
1898–1899**

zlato, email,
chalcedon

Grassimuseum, Lipsko

Belgie

Victor Horta (1861–1947)

- **architekt – designér navrhl kompletně vlastní dům**
- **vytříbená jednoduchost stylu**
- **střed jeho domu koncipován jako železná klec s okny nahoře, otevřené prostory, vzduch, světlo, stíny; protiklady materiálů, kov + dřevo, mramor + kámen**
- **teplé barvy (stěny , koberce), světlehnědé – mahagonový nábytek; kromě mahagonu dřevo ovocných stromů a javor, čalounění hedvábí a samet**

**Vstupní hala
hotelu Tassel
Victor Horta, 1893
Brusel, Rue E. P.
Janson 6**

Hala hotelu van Eestvelde

Victor Horta,
1895–1897

Brusel, Avenue
Palmerston 2

Henry van de Velde (1863–1957)

- malíř z Antwerp
- vlastní dům z r. 1894 navrhl včetně nábytku i doplňků (talířů, vidliček, nožů i šatů)
- 1895 Čisté umění
- podobně jako V. le Duc , J. Ruskine a W. Morris usiloval o ukončení nadřazenosti výtvarných umění nad designem a dekorativním uměním
- pro S. Binga navrhl 4 místnosti jeho pařížského obchodu
- kolem 1900 přešel od organické přírody k prostšímu tvarosloví

Psací stůl
Henry van de Velde, 1897
dřevo, bronz

Svícen

**Henry van de
Velde, 1898–1899**

stříbro

**Bröhan-Museum,
Berlín**

Hotel Otlet
Henry van de
Velde, Octave van
Rysselberghe,
1894
Brusel, Rue de
Florence 13

Vila Hohenhof

Henry van de
Velde, 1908

Ložnice s toaletním
stolkem

Itálie

Carlo Bugatti (1856–1940)

- řemeslník v milánské dílně
- navrhoval ručně vyráběný, ručně malovaný nábytek
- vlivy architektury Středního východu, severní Afriky a japonského umění
- v nábytku oblouky ve tvaru klíčové dírky, egyptské mříže, dekorativní intarzie založené na arabském písmu
- hedvábné stěpce perských koberců, kůže, pergamen, intarzie z kovu, kosti, ebenu a perleti
- kombinace dřeva s mosazí a cínem, nohy ve tvaru kola, držadla v podobě vážek
- zakázka nábytku pro egyptskou královnu
- 1. cena za maurský interiér na světové výstavě v Turínu, 1902

Lavice

Carlo Bugatti, kolem 1900

dřevo, pergamen, mosaz, bílý kov, malba

**Villa Ruggeri,
Giuseppe Brega, 1902
Pesaro**

Španělsko

Lavice pro Casa Calvet
Antoni Gaudí i Cornet, 1898–1900
Barcelona

Casa Batlló
Antoni Gaudí i Cornet, 1904–1906
Barcelona

La Sagrada Familia

Antoni Gaudí i
Cornet, 1882–1926
Barcelona

Německo

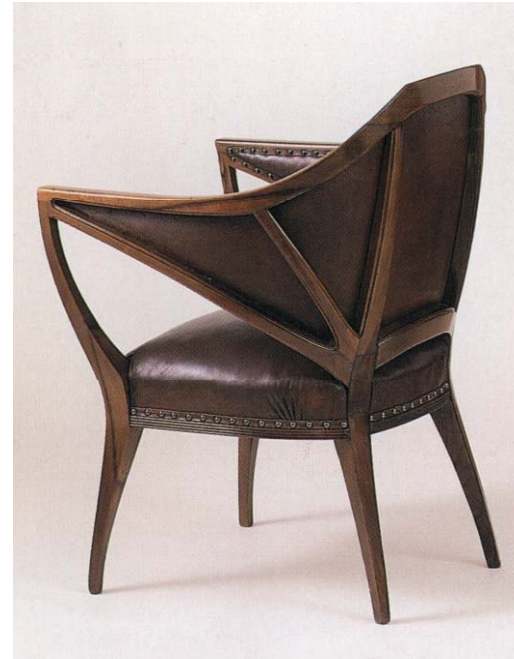
Jugendstil

- **název odvozen od publikace Jugend**
- **německá secese střízlivější než francouzská**
- **1897 výstava v Glaspalast v Mnichově – 3 místnosti pro dekorativní umění: sklo Gallého a Tiffanyho, nábytek od Riemerschmida, Obrista a Pankoka**
- **1897 založil Richard Riemerschmid Vereinigte Werkstätten für Kunst und Handwerk (Spojené dílny pro umění v ručních pracích) – ruční práce zde však méně důležitá než dělba práce a nejmodernější technologie**

Křeslo

Bruno Paul, 1901

**výrobce: Vereinigte
Werkstätten für Kunst
und Handwerk,
München**

Skříň

**Bernhard Pankok,
1899**

**výrobce: Vereinigte
Werkstätten für Kunst
und Handwerk,
München
Müncher
Stadtmuseum**

Příborník

Richard

Riemerschmid

Pohár

**Peter Behrens,
kolem 1902**

stříbro

**výrobce: Peter
Bruckmann,
Heilbronn**

Sbírka

**Barlow/Widmann,
Španělsko**

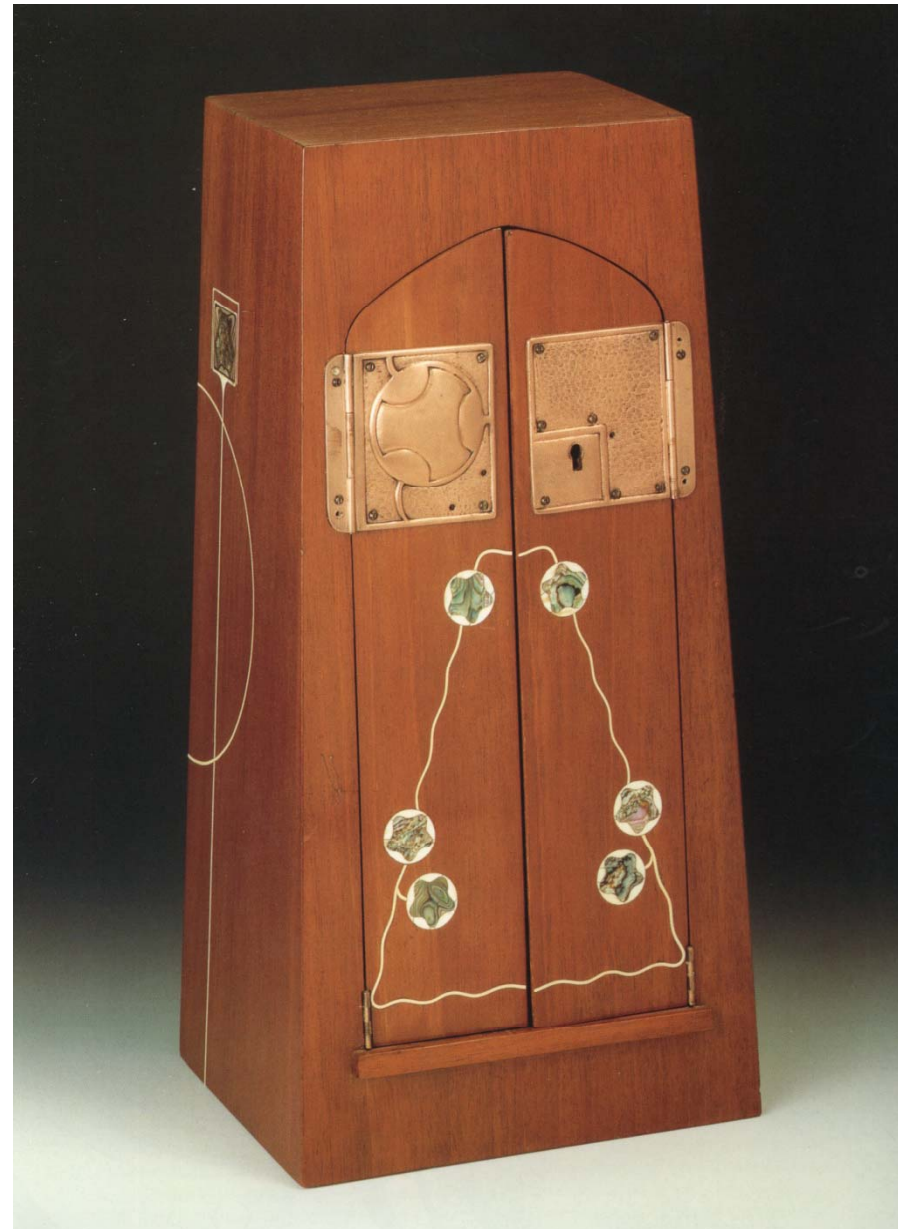
Šperkovnice

**Joseph Maria
Olbrich, kolem
1901**

**mahagon, intarzie,
perleť, slonovina**

**intarzie: Robert
Macco, Heidelberg**

**Institut
Mathildenhöhe,
Museum
Künstlerkolonie
Darmstadt**

Amerika

Louis Comfort Tiffany (1848–1933)

- otec měl v New Yorku úspěšnou šperkařskou firmu Tiffany & Co.
- studoval foukání skla v Benátkách, setkal se s W. Morrisem
- Louis C. Tiffany & Associated Artists – spolupráce s návrháři textilu a nábytku
- 1894 představil ručně vyrobené irisující sklo Favrile (= ručně vyrobené). Technika – roztavené sklo stéká jako láva, další technika – využití millefiori – tyčinky (těžké na lampy, málo kusů).
- 1900 založil Tiffany Studios pro výrobu lamp, charakteristické je spojení kovu a skla. Stojan nedílnou součástí – podstava jako stvol apod. Malé kousky barevného skla – asi 500 variací.

Váza

**Louis Comfort
Tiffany, 1897**

Lampa Vistárie

**Louis Comfort
Tiffany, kolem
1899–1925
sklo Favrile**

